

Persoonsgericht werken

Ondersteuning bij de implementatie van persoonsgericht werken voor zorgorganisaties in de dementiezorg

Je wilt persoonsgericht gaan werken binnen jouw zorgorganisatie, maar hoe pak je dat aan? Het Persoonsgericht Werken-traject van Menske en het Trimbos-instituut biedt ondersteuning op maat, met trainingsmodules voor verschillende groepen medewerkers, door deskundige trainers met veel ervaring in de dagelijkse praktijk van de dementiezorg. Samen stellen we een traject op dat afgestemd is op de visie en de wensen van de organisatie. Zo ontstaat een stapsgewijs traject voor de hele organisatie, waarna iedereen dezelfde taal spreekt en we toewerken naar een persoonsgerichte werkwijze in de dagelijkse praktijk.

Het traject is geschikt voor grootschalige en kleinschalige woonvormen, verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorgorganisaties voor mensen met dementie. In overleg kan het traject worden aangepast voor andere doelgroepen binnen de ouderenzorg.

www.persoonsgerichtwerken.nl

Neem contact op voor een traject op maat.

Inhoudsopgave

Persoonsgericht werken

Iemand met dementie is, net als ieder ander mens, iemand met een eigen geschiedenis, een eigen toekomst en eigen doelen. Daar verandert niets aan als je zorg en ondersteuning nodig hebt.

In de zorg voor mensen met dementie is het belangrijk om degene waarvoor je zorgt goed te kennen, zodat je precies weet hoe je iemand kunt ondersteunen, passend bij zijn persoonlijke wensen en voorkeuren.

Persoonsgericht werken heeft als uitgangspunt dat iemand zich mens moet kunnen blijven voelen, en streeft ernaar dat iedereen zich erkend, gerespecteerd en vertrouwd voelt. Persoonsgericht werken kijkt daarnaast naar de mogelijkheden van mensen met dementie. Wat kan iemand zelf nog en waar heeft iemand (passende) ondersteuning bij nodig?

Binnen het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg¹ is persoonsgericht werken één van de belangrijkste pijlers voor goede verpleeghuiszorg. Uit het onderzoek 'Monitor woonvormen dementie'² van het Trimbos-instituut blijkt dat een persoonsgerichte werkwijze in de verpleeghuiszorg voor mensen met dementie samengaat met een betere kwaliteit van leven van mensen met dementie en meer betrokken en tevreden familieleden en zorgmedewerkers.

Gemotiveerde medewerkers met de juiste scholing

Volgens het programma 'Thuis in het Verpleeghuis'³ van VWS is de eerste sleutelvoorwaarde om persoonsgericht te kunnen werken de motivatie en deskundigheid van zorgmedewerkers. (Bij)scholing van zorgverleners is belangrijker dan ooit, ook omdat de zorg en begeleiding voor de cliënten steeds complexer wordt.

Iedereen betrokken

Het Persoonsgericht Werken-traject is een traject dat zorgorganisaties in de dementiezorg ondersteunt om een persoonsgerichte zorgvisie te implementeren in de hele organisatie, van zorgmedewerkers tot managers en behandelaars. Bij de omzetting van een visie naar de daadwerkelijke praktijk is het belangrijk dat iedereen betrokken is.

Traject

Het traject bestaat uit vijf pijlers die afhankelijk van de wens en behoefte van de organisatie ingezet kunnen worden, om tot een goede implementatie van persoonsgericht werken te komen. Deze pijlers zijn:

Binnen de pijlers wordt rekening gehouden met de verschillende manieren waarop mensen leren: kennisoverdracht, praktijkoefeningen, ervaringsleren, onderlinge uitwisseling en zelfstandig werken. Ter ondersteuning wordt er gebruik gemaakt van filmpjes, digitaal leermateriaal en toneel. Er wordt gewerkt met gecertificeerde trainers, die zijn opgeleid tot Dementia Care Mapping (DCM)-observator.

1

**Managers-
bijeenkomst(en)**

2

**Inspiratiebijeenkomst
en warmmakers**

3

**E-learning Persoonsgericht
werken - in de dementiezorg**

4

DCM observaties

5

**Praktijkgerichte
trainingsdagdelen**

*“Als ik me straks niet goed meer kan uitdrukken,
nemen ze dan nog wel de moeite om me te begrijpen?”*

Bewoner

De gezichten achter het traject

Trimbos-instituut

Het Trimbos-instituut⁴ wil de geestelijke gezondheid verbeteren door het delen van wetenschappelijke kennis op het terrein van geestelijke gezondheid, middelengebruik en verslaving. Het Programma Ouderen richt zich op het verbeteren van de geestelijke gezondheid van ouderen door maatschappelijk relevante kennis te vergroten en te koppelen aan vraagstukken in het veranderende landschap van de ouderenzorg. Zij richten zich daarbij onder andere op persoonsgericht werken en omgaan met onbegrepen gedrag.

Menske

Menske⁵ is in 2017 opgericht door Aukje Post en helpt organisaties, teams en professionals om de zorg voor mensen met dementie te verbeteren. 'Menske' is een Oud-Engels woord dat 'persoonlijk en waardig' betekent, precies waar persoonsgerichte zorg voor staat. Verder is Menske licentiedrager en trainer van DCM-Nederland⁶, een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde observatiemethodiek die ook gebruikt wordt in het Persoonsgericht Werken-traject.

En nu persoonlijk...

Ik ben Aukje. Mijn vader was 57 toen hij de diagnose dementie kreeg. Als dochter heb ik mijn vader kunnen bijstaan in zijn ziekteproces. Zo heb ik ervaren wat dementie betekent, voor de persoon zelf, voor zijn omgeving én voor de professionals die hem begeleiden en verzorgen.

Van huis uit ben ik een 'zorgmens', ik heb een verpleegkundige achtergrond. Mede door de ervaring met mijn vader zet ik me sinds 2001 in voor de zorg en begeleiding van mensen met dementie. Zo heb ik leiding gegeven aan een kleinschalige woonvorm voor mensen met dementie en diverse managementfuncties bekleed in verpleeg- en verzorgingshuizen.

Aukje Post

T: 06 307 792 40

E: aukje@menske.nl

En nu persoonlijk...

Ik ben Claudia en draag de ouderenzorg een warm hart toe. Al jong kwam ik in aanraking met mensen met dementie, door mijn bijbaan in de thuiszorg en een verpleeghuis. Mijn opleidingen 'gezondheid- en levenswetenschappen' en 'beleid & organisatie in de gezondheidszorg' hebben mij doen besluiten me in te zetten voor mensen met dementie.

Ik doe onderzoek in de ouderenzorg, ontwikkel interventies voor mantelzorgers en zorgprofessionals en ben vanuit het Trimbos-instituut projectleider van de Persoonsgerichte Werken trajecten. Mijn eigen opa heeft Alzheimer en woont sinds 2015 op een Afdeling voor mensen met dementie. Door deze persoonlijke ervaring, mijn professionele en wetenschappelijk achtergrond kan ik de zorg voor mensen met dementie vanuit de verschillende perspectieven goed begrijpen.

Claudia van der Velden

T: 030 29 59 308

E: cvelden@trimbos.nl

*Ook zo benieuwd wat
dit broodje met haring
en mosterd te maken heeft
met persoonsgericht werken?*

**Bekijk de animatie van het
Persoonsgerichte Werken-
traject om er achter te komen!
Klik op onderstaande button.**

1. Managersbijeenkomst(en)

Het invoeren van een persoonsgerichte manier van werken vraagt een verandering van gedrag van alle medewerkers. Bij het veranderen van gedrag binnen een organisatie speelt het management een belangrijke rol. Daarom start het traject met een bijeenkomst voor managers. We adviseren om voor deze bijeenkomst waar nodig ook andere sleutelfiguren (bijvoorbeeld kwaliteits- of opleidingsfunctionaris, psycholoog en/of arts) uit te nodigen die een belangrijke rol kunnen spelen bij de implementatie.

Rol van management

De managers leren wat persoonsgericht werken inhoudt en wat hun rol kan zijn bij het invoeren ervan in de dagelijkse praktijk. Hoe enthousiasmeer je bijvoorbeeld je medewerkers en geef je ze de ruimte om het in de praktijk te brengen? En hoe zorg je ervoor dat je je

verantwoordelijkheid neemt als het gaat om persoonsgericht werken? Denk bijvoorbeeld eens aan het tonen van voorbeeldgedrag richting de zorgmedewerkers. We gaan ook samen werken aan een borgingsplan, zodat persoonsgericht werken wordt bestendigd in de organisatie. Een onderdeel van het borgingsplan zou kunnen zijn dat er interne trainers opgeleid worden (train-de-trainer), om (toekomstige) medewerkers te scholen.

Eigen stijl

Iedere organisatie heeft een eigen structuur, die gevolgen heeft voor de manier van aansturen. Een organisatie met zelfsturende teams vraagt bijvoorbeeld iets heel anders van een manager dan een team in een meer traditionele, hiërarchisch opgebouwde organisatie. Bij het samenstellen van het programma spelen we in op deze eigen stijl en maken het traject passend voor de organisatie.

2. Inspiratiebijeenkomst en warmmakers

De inspiratiebijeenkomst en de warmmakers hebben als belangrijkste doel om medewerkers enthousiast te maken om persoonsgericht te gaan werken binnen hun organisatie.

Inspiratiebijeenkomst

De inspiratiebijeenkomst begint met een interactieve theatervoorstelling over het belang van persoonsgericht werken. Daarnaast krijgen de medewerkers uitleg over wat het komende traject zal inhouden. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk medewerkers van alle disciplines en diensten bij deze bijeenkomst aanwezig zijn, zodat iedereen weet wat er gaat gebeuren. Bovendien zorgen we er zo voor dat iedereen dezelfde taal gaat spreken.

Warmmakers

In de weken voorafgaand aan de inspiratiebijeenkomst worden laagdrempelige 'warmmakers' verspreid. Medewerkers worden bijvoorbeeld geprikkeld door na te denken over wat zij belangrijk zouden vinden als ze zelf met dementie in een verpleeghuis zouden komen wonen.

3. E-learning Persoonsgericht werken - in de dementiezorg

In deze e-learning maken zorgmedewerkers kennis met de theorie van persoonsgericht werken aan de hand van drie hoofdpersonages met dementie. De e-learning is ontwikkeld voor en in samenwerking met (leerling-) verzorgenden niveau 2 en 3.

Inhoud e-learning

De cursisten leren hoe ze op een persoonsgerichte manier met mensen met dementie kunnen omgaan en hoe ze onbegrepen gedrag kunnen voorkomen. Wanneer dit gedrag toch optreedt leren zij op een gestructureerde manier hiermee om te gaan. Door de afwisseling van filmpjes, animaties, casussen, opdrachten en feedback houden we rekening met verschillende leerstijlen van medewerkers.

Certificaat en accreditatie

De medewerkers sluiten de e-learning af met een certificaat als bewijs van deelname. De e-learning is geaccrediteerd bij V&VN.

Ga naar www.elearningpersoonsgerichtwerken.nl
voor meer informatie.

4. DCM-observatie

Voorafgaand aan de trainingsdagdelen (zie pijler 5) worden observaties uitgevoerd voor een naadloze aansluiting op de praktijksituatie en specifieke behoeftes van het team en de cliënten. De uitkomsten van de observatie worden teruggekoppeld tijdens de training. Er wordt gebruik gemaakt van de DCM-observatiemethodiek, een methode speciaal ontwikkeld voor mensen met dementie.

DCM-observatie

Dementia Care Mapping (DCM) is een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde observatiemethode gericht op mensen met dementie. Een DCM-observatie brengt de kwaliteit van leven van cliënten en de kwaliteit van de zorg in kaart. De DCM-trainer is gedurende drie uur onopvallend aanwezig in de huiskamer en observeert de welbevinden van de cliënten en de invloed van de sociale en fysieke omgeving hierop.

Eigen 'Dementia Care Mappers'

Wij adviseren organisaties om een aantal medewerkers op te laten leiden tot DCM-observator. Het voordeel hiervan is dat deze 'mappers' de observaties binnen de eigen organisatie kunnen herhalen. Dit is een belangrijk onderdeel van de borging van persoonsgericht werken en zorgt voor blijvende aandacht voor de kwaliteit van leven van de cliënten en de kwaliteit van de zorg. De opleiding tot Dementia Care Mapper duurt vier dagen en wordt gegeven door DCM-Nederland.

Participerende observatie

Op afdelingen voor mensen met ander soort problematiek (bijvoorbeeld somatisch) wordt de participerende observatiemethode gebruikt. Deze cliënten zijn immers beter in staat zelf aan te geven hoe hun kwaliteit van leven is, waardoor een DCM-observatie minder geschikt is.

Ga naar www.dcmnederland.nl voor meer informatie.

5. Praktijkgerichte trainingsdagdelen

Tijdens de twee trainingsdagdelen staat persoonsgericht werken in de praktijk centraal. Alle medewerkers zijn erbij aanwezig, van ondersteunende diensten tot verzorgend personeel, artsen en direct leidinggevenden. Iedereen kan hierdoor op dezelfde manier de vertaling maken van de visie op papier naar de visie in de dagelijkse praktijk. De trainingen zijn geaccrediteerd bij V&VN en worden uitsluitend gegeven door gecertificeerde Trimbos/Menske trainers.

Verschillende leerstijlen

Door de afwisseling van theorie, praktische oefeningen, onderlinge uitwisseling en een directe koppeling naar de eigen praktijk houden we rekening met verschillende leerstijlen van medewerkers.

Programma teamtrainingen

- **Tijdens dagdeel 1** maken we een koppeling tussen de theorie die geleerd is in de e-learning 'Persoonsgericht werken - in de dementiezorg' en de praktijk, waar ook mee wordt geoefend. Ook vindt de terugkoppeling plaats van de DCM-observatie.
- **In de periode tussen de twee dagdelen** gaan de medewerkers zelf aan de slag met een huiswerkopdracht en leren daardoor de geleerde theorie toe te passen in de dagelijkse praktijk.
- **Tijdens dagdeel 2** bespreken we de huiswerkopdracht. Verder leren de medewerkers meer over wat de invloed is van hun eigen gedrag op het gedrag van cliënten. Tot slot besteden we aandacht aan de borging van persoonsgericht werken.

“Door de trainingen ben ik me veel meer bewust geworden van wat de invloed van mijn eigen gedrag is op de bewoners waar ik voor zorg. Als ik druk of gestrest overkom, dan voelen de bewoners dat ook.”

Verzorgende IG

Referenties

- 1 <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/publicatie/2017/01/13/kwaliteitskader-verpleeghuiszorg>
- 2 <https://www.trimbos.nl/producten-en-diensten/webwinkel/product/af0937-monitor-woonvormen-dementie>
- 3 <https://www.waardigheidentrots.nl/wol/>
- 4 <https://www.trimbos.nl/>
- 5 <https://www.menske.nl/home.html>
- 6 www.dcmnederland.nl

Menske zoals je bent

 Trimbos
instituut